

Morfologie van de uiterst-rechtse groeperingen in België

---

door Peter VERLINDEN,

Licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen.

★

I. Methodologische vragen ter inleiding.

Volgend zeer beknopt overzicht van wat in de loop van het kalenderjaar 1980 actief is geweest als (uiterst-)rechtse groeperingen in België, wil een poging zijn een en ander te duiden, bijwijlen te relativeren, nogal eens te accentueren.

Hoewel her en der veelbesproken en -beschreven, is het ontzettend moeilijk over deze problematiek relevante informatie te vergaren. De sociaal-wetenschappelijke bibliotheken hebben doorgaans wel een voorraad theoretische lectuur over fascisme, neo-fascisme en aanverwante (1), maar enig recent overzicht van wat er bestaat en hoe het zich manifesteert ontbreekt grotendeels.

Wat het hier onderzochte terrein betreft bestaat er wel het drievoudige dossier dat Etienne Verhoeven in 1974-1976 bij de CRISP publiceerde (2), later gesynthetiseerd en gebrekkig aangevuld door het Verspreidingscentrum Alternatief (3). Verder bleken voor de meer gedetailleerde informatie, voor het deel over de Vlaams Nationale (uiterst-)rechtse groeperingen, de drie encyclopedieën over Vlaanderen en de Vlaamse Beweging een betrouwbare bron (4).

---

(1) Een goed voorbeeld hiervan is A. DEL BOCA en M. GIOVANA, *Fascism Today. A World Survey*, London, 1969, 532 blz.

(2) E. VERHOEYEN, *L'Extrême-droite en Belgique*, in *Courrier Hebdomadaire du CRISP*, nrs. 642-643 / 675-676 / 715-716, 1974-1976.

(3) X., *Hoe belangrijk zijn V.M.O. en Cie? Het nieuwe fascisme*, Wereldwinkelschrift 6, Heverlee, z.d. (1975), 46 blz.

(4) (red.) R.F. LISSENS, J.L. BROECKX et al., *Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen*, Brussel, 1974, 5 delen.

(red.) J. DELEU et al., *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, Tielt, 1975, 2 delen.

X., *Twintig Eeuwen Vlaanderen*, Hasselt, 1975-1979, 12 delen.

Tenslotte verschenen in de loop van 1980 ontelbare dagblad- en tijdschriftartikels over dit onderwerp, die echter steeds aan een grondige bronnenkritiek moesten onderworpen worden (5).

Moet er nog de nadruk op gelegd dat voor deze bijdrage naar andere bronnen diende gezocht?

Dat werden dan vooral de vele blaadjes en tijdschriften die door deze groeperingen worden uitgegeven. Daarnaast verschillende gesprekken met personen die ofwel zelf op dit politieke veld actief zijn, dan wel om uiteenlopende redenen over meer diepgaande informatie terzake beschikken. Deze gesprekken werden gevoerd in de loop van 1978, en hernomen in de periode november 1980 - februari 1981. Om politieke en soms wel persoonlijke redenen verkozen allen niet vernoemd te worden. Bijgevolg is het duidelijk waarom in de loop van de tekst weinig verwezen wordt naar specifieke bronnen. Wel staat aan het begin van het overzicht van een bepaalde reeks in voetnoot vermeld waar de belangrijkste informatie vandaan komt.

Wellicht is de grote zwakte van synthetische overzichten als dit, dat er nog steeds geen overeenstemming is over wat nu eigenlijk als « rechts », « uiterst-rechts », « fascistisch », « neo-fascistisch » dan wel « fascistoïde » dient geduid te worden. Deze begripsverwarring leidde meer dan eens tot onnodige typering, die een ernstige studie eerder tegenwerken dan stimuleren.

Een paar elementen dienen hieromtrent gesteld te worden.

Een « rechtse », dan wel « uiterst-rechtse » politieke visie kan zich blijkbaar in zeer verschillende vormen manifesteren. Het « Nouvelle-Droite-fenomeen » zoals zich dat vanuit de Parijse filosofische salons aandient, kan wellicht op termijn een concentrerende rol gaan spelen. Men kan

---

(5) De belangrijkste gebruikte waren :

R. COMMERS, *Uit de recente ideologische ontwikkelingen in West-Europa : Nieuw-Rechts*, in *Vlaams Marxistisch Tijdschrift*, nr. 2, 1980, blz. 7-44.

E. VERHOEYEN, *Fascisme en Neo-Fascisme*, in *De Vlaamse Gids*, nr. 4, 1977, blz. 61-69.

J. CAPELLE, *Naar een nieuwe wet inzake private milities ?*, in *Socialistische Standpunten*, nr. 1, 1980, blz. 36-55.

B. HAVEMAN, *Hoe de Belgen '40-'45 kuisen. Van 200 zwakbegaafde onnozelaars*, in *De Volkskrant - Het Vervolg*, 9 en 16 juni 1979.

G. VAN SCHOORE, *Nouvelle droite : le vrai piège*, in *Spécial*, nr. 756, 27 september 1979, blz. 24-29.

X., *Nieuw-Rechts wil de oude volksgeest terug opwekken*, in *Knack*, 29 augustus 1979, blz. 107-109.

J.P. ENTHOVEN, G. MARION en A. CHOUFFAN, *Pourquoi les Nazis jettent leur masque*, in *Le Nouvel Observateur*, 6 oktober 1980, blz. 52-55.

inderdaad stellen dat zich daarmee een politiek-filosofische, intellectuele synthese aandient waarop heelwat «actueel-actieve groeperingen» — gezien hun enthousiaste reacties — reeds lang wachtten (6).

Het merendeel van de politieke waarnemers van en in dit beperkte politieke veld is het — ondanks de eigen vaak uiteenlopende politieke opvattingen — zelden oneens over het catalogeren van een groepering in een bepaalde richting. Waar zich doorgaans de discussie op richt, is of men die richting dan wel «centrum-rechts», «rechts» of «uiterst-» dan wel «extreem-rechts» moet noemen (7).

Om al deze redenen werd voor deze bijdrage dan overgegaan tot een externe definiëring: «Alwie-wat door de belangrijkste gehanteerde bronnen als '... (uiterst-) rechts' geduid werd zal hier ook als zodanig behandeld worden» (8).

«Gehanteerde bronnen» slaat dan zowel op de secundaire bronnen als op het geheel van gesprekken met de bevoorrechte getuigen.

Tenslotte een laatste opmerking wat de opbouw van dit artikel betreft. In geen geval kon hier gestreefd worden naar de volkomen volledigheid. Onderzoekperiode noch -middelen lieten toe zover te geraken. Wel konden de belangrijkste groeperingen binnen dit politieke veld gesitueerd en geduid worden, en wel doorgaans over de periode van het kalenderjaar 1980. De grootste moeilijkheden rezen bij het bespreken van de groeperingen die op de rand van een duidelijke «(uiterst-)rechtse» politieke visie balanceren. Daarop wordt verder teruggekomen.

---

(6) Slechts recent werd hierrond gepubliceerd.

P. WOUTERS, *Sociobiologie en Rechts: Een Natuurlijk Verbond*, in *De Nieuwe Maand*, nr. 10, december 1980, blz. 740-755.

R. COMMERS, *op. cit.*

Een uitgave in Vlaanderen die het meest duidelijk op die nieuwe trend inpeelt én tegelijk personen samenbrengt die vroeger in andere groeperingen actief waren, is: (uitg.) H. DE BOIS, *Teksten, Kommentaren en Studies*, uitgave van Deltapers V.Z.W. in samenwerking met GRECE (Groupement de recherche et d'études pour la civilisation européenne), Wijnegem/Parijs, maandelijks sinds december 1979.

(7) Blijkbaar komt men binnen officiële politieke beleidsinstanties evenmin uit die begripsverwarring. Binnen de «Parlementaire Onderzoekscmissie voor de Ordehandhaving en de Toepassing van de wet van 29 juli 1934 op de Privémilities», sprak Minister Ph. Moureaux als Minister van Justitie op 12 november 1980 van «een extreem-rechtse groep van de VMO» die de aanslag op de boekhandel «De Rode Mol» te Mechelen van 2 februari 1980 zou gepleegd hebben. Anderzijds gewaagt hij van «een extremistische beweging, bekend onder de benaming 'Front de la Jeunesse'». Op 23 september 1980 sprak Ph. Moureaux, maar dan als Minister van Binnenlandse Zaken, voor diezelfde Commissie over «centrum-rechtse groepen — zoals de VMO —...».

(8) P. VERLINDEN, *Morfologie van de Vlaams-Nationale Uiterst-Rechtse Groeperingen*, Leuven, juli 1979, blz. 10.

II. De Vlaams-Nationalistische (Uiterst-)Rechtse Groeperingen.

De indeling van dit deel duidt reeds op de specifieke vorm waarin de (uiterst-)rechtse politieke visies in Vlaanderen vorm krijgen.

A. Groeperingen gericht op het Vlaams-Nationale verleden.

Dit zijn groeperingen die « in ideologie (en samenstelling dikwijls) teruggaan naar 'wat gebeurd is', naar herinneringen uit het verleden, in casu Wereldoorlog II en zijn voor- en nasleep. De aanhangers ervan zijn vooral ex-collaborateurs, ex-Oostfronters, repressieslachtoffers en dergelijke. Deze groeperingen hebben de eis voor 'algemene en onvoorwaardelijke amnestie' als eerste programmapunt, met *relatief* minder aandacht voor de politieke actualiteit » (9).

Prototype van een dergelijke groepering is het Sint-Maartensfonds. Gematigder en « moderner » is Broederband.

1. Het Sint-Maartensfonds en de uitgave Berkenkruis (10).

Het Sint-Maartensfonds (verder : SMF) is een V.Z.W. (Staatsblad 12 december 1953 en 26-27-28 december 1958), met zetel te Antwerpen en een zevental onderafdelingen die vrij zelfstandig werken. Jef François — chef van de Dinaso Militanten Orde onder Joris Van Severen destijds (1) — is zowat de belangrijkste publicist in het maandblad *Berkenkruis*, « maandblad van de Oud-Oostfrontstrijders », dat op zo'n 3.000 abonnees kan rekenen. De overvloed aan advertenties, waaronder nogal wat bekende zoals voor het tijdschrift *De Schakel* en voor de boekhandel van *Were-Di*-uitgever Bert Van Boghout, evenals het feit dat slechts publiciteit van « vrienden-lezers » wordt opgenomen, wijst o.m. op een nog steeds bestaande sterke band tussen al deze mensen die vele jaren geleden nogal wat samen, of tenminste in dezelfde geestesgesteldheid, hebben meegemaakt.

In Gent heeft de SMF-afdeling een andere naam, namelijk Groep Sneyssens, waarvan VU-senator Oswald Van Ooteghem secretaris is.

Het SMF heeft zeer weinig formele, maar erg veel informele contacten met andere groeperingen. Zo werden reeds de vele advertenties genoemd,

(9) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 25.

(10) *Ibidem*, blz. 32-55.

BERKENHUIS, Antwerpen, jaargangen 1977-1980.

E. VERHOEYEN, *op. cit.*, nr. 675-676, blz. 44 e.v.

(11) L. SCHEPENS, *Joris Van Severen : Een Raadsel*, in *Ons Erfdeel*, nr. 2, 1975, blz. 231.

Dit artikel geeft een goed inzicht in de tijdgeest en motiveringen waarbinnen vóór de Tweede Wereldoorlog geageerd werd o.m. door personen die nu nog actief zijn binnen sommige hier besproken groeperingen.

maar verder zijn bij de zowat honderd activiteiten per jaar altijd heel wat personen aanwezig die in gelijkgestemde groeperingen actief zijn.

De opbouw van de maandelijkse publicatie is snel besproken: vaste rubrieken zijn de « Zoekdienst » (waarmee men gesneuvelde en/of vermiste kameraden op het spoor wil komen), het uitgebreide « Gewestelijk Nieuws » (van de zeven afdelingen) en verder « Walloniën » (nieuws van de Waalse geestesgenoten en « nu nog broeders », steeds in het Frans gesteld). Verder zijn er regelmatig artikels over de gebeurtenissen destijds aan het front, geromantiseerde slagveldverhalen, herdenkingsspeechen, heelwat overlijdensberichten, en nogal eens Duitstalige artikels van een gewezen commandant van de SS-brigades. Met lotgenoten uit het buitenland wordt trouwens een stevig contact onderhouden. Niet zoveel artikels zijn duidelijke politieke stellingnamen. Waar dat wel het geval is, komt een visie naar voor waaruit blijkt, een verbeterd nostalgische naar, en sterke romantisering van, de Waffen-SS-periode en Oostfrontbelevissen van velen, soms gekruid met ronduit anti-semitische en racistische stellingnamen. Dat geheel wordt onderhouden met een continu wantrouwen in de « gevestigde macht ». De benadering van de politieke actualiteit gebeurt op een uiterst primitieve en sloganeske wijze, een kenmerk dat trouwens bij heelwat dergelijke groeperingen zal dienen aangehaald te worden.

2. Broederband en de gelijknamige uitgave (12).

Onder de benaming Broederband (verder: BB) groeperen zich verschillende gelijknamige vriendenkringen van oud-VNV-ers, repressieslachtoffers en hun familieleden. Jef Van Dingenen leidt het tijdschrift (ongeveer 3.000 exemplaren), terwijl Piet Wyndaele de algemeen voorzitter van de vereniging is.

De maandelijkse publicatie bevat gewoonlijk uiteenlopende bijdragen, vrij frequent van personen die ook in andere groeperingen actief zijn, zoals ex-VU-senator Leo Vandeweghe, Jos Vinks (Were-Di), VU-senator Oswald Van Ooteghem (Groep Sneyssens), Edgar Delvo, e.a.

Ook blijkt BB goede relaties te hebben met het VNJ, die het trouwens financieel steunt. Bij dergelijke financiële inzamelacties kan dan gebeurlijk gerekend worden op de steun van verschillende VU-parlementairen. BB heeft trouwens nooit zo fel de zogenaamde Schiltz-strekking binnen de Volksunie bevochten, zoals dat door de meeste andere hier besproken groeperingen wel gebeurde. Tot aan het tekenen van het Egmont-pact

---

(12) Volgende informatie komt hoofdzakelijk uit:
 P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 28-31.
 BROEDERBAND, Mortsels, jaargangen 1977-1980.
 STORM, Ekeren, jaargangen 1978-1979.

door de toenmalige Volksunie-voorzitter (mei 1977) werd zelfs meermaals in lovende bewoordingen over het « politiek talent » van deze politicus geschreven door hoofdredacteur Jef Van Dingenen.

De activiteit van BB omvat vooral gezelligheidssamenkomsten met de leden en soms acties ten voordele van bevriende groeperingen, zoals het reeds genoemde VNJ en De Schakel.

Overigens gaat de organisatie er prat op « als vriendenkring nooit een officieel standpunt in te nemen » (13). Feit is dat van alle hier besproken groeperingen BB het moeilijkst in het politiek veld « geplaatst » kan worden, en dat zal wel zijn om wat een vooraanstaande in de actuele Vlaamse Beweging noemt « hun a-politiek-zijn, het feit dat zij géén ideologie hebben, maar eigenlijk door een zekere overgeromantiseerde nostalgie *in feite* aan de 'rechterzijde' staan... ».

3. De uitgave *De Schakel* (14).

Dit maandblad is het contactblad voor de Vlamingen die sinds de Tweede Wereldoorlog in Argentinië verblijven. Een kleine 800 exemplaren worden maandelijks verdeeld, waarvan zowat de helft in Vlaanderen. In Argentinië is Leo Poppe de gangmaker — tevens vertegenwoordiger voor Argentinië van de *Gazet van Antwerpen-Overzee* —, samen met heelwat zogenaamde correspondenten onder meer in Uruguay, Paraguay, Brazilië en Zuid-Afrika. Voor Vlaanderen is Roeland Raes de vaste medewerker. Deze laatste is actief in nog heelwat andere groeperingen.

Ook een van de verantwoordelijken voor « Vlamingen in de Wereld - afdeling Argentinië », namelijk Hugo T. Byttebier, is een regelmatig medewerker.

Informeel contacten zijn er uitgesproken met het SMF, Were-Di, VMO-Alarm en met individuele radicale Vlaams-Nationalisten. Op financieel gebied zouden er goede relaties bestaan met de VAB-VTB, de Kredietbank, het Davidsfonds en de Beweging voor de Verenigde Staten van Europa, waarvan Walter Kunnen algemeen voorzitter is. Als bronnen voor artikels over Vlaanderen gelden trouwens zowat uitsluitend *Dietsland-Europa*, *Alarm*, 't *Pallietkerke* en de *Gazet van Antwerpen*.

Ook VU-senator Oswald Van Ooteghem fungeert al eens als correspondent.

De strekking van de publicatie is, grof geschetst, sterk anti-communistisch, pro-militarisch (cf. het goedpraten van de militaire regimes in

(13) BROEDERBAND, Mortsels, nr. 4, 1978, blz. 9.

(14) Deze informatie werd integraal overgenomen uit : P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 36-39.

DE SCHAKEL, Buenos-Aires (Argentinië), jaargangen 1977-1979.

Zuid-Amerika) en radicaal-solidaristisch. Duidelijke standpunten vóór « orde en tucht », « zekerheid » en een « militaire aanpak » worden ingenomen. Vooral de « Nederlanden »-rubriek handelt uitvoerig over de « verloedering van de jeugd », de « werklozen », « drugs », en het « ontzettend aantal echtscheidingen ». Overigens is het vooral Roeland Raes die stof voor deze rubriek aanbrengt.

4. Diverse soortgelijke groeperingen vindt men vooral terug in het lijstje leden van de Vlaams-Nationale Raad. Het zijn kleinere vriendenkringen die zich nog steeds bezighouden met het herkauwen van vroegere gebeurtenissen, en daarin een hernieuwde bron voor de hedendaagse Vlaamse Beweging zien. Het globale belang van dit soort groeperingen kan echter als slechts miniem gezien worden, tenzij eventueel als recruteringsbasis bij grotere manifestaties binnen de Vlaamse Beweging. Op een en ander wordt in een latere commentaar teruggekomen.

B. *Studenten- en Jongerengroeperingen.*

De twee belangrijkste groeperingen in deze categorie zijn de Nationalistische Studentenvereniging en het Vlaams-Nationaal Jeugdverbond. Een paar splintergroepjes worden onder « diverse » aangehaald.

1. De Nationalistische Studentenvereniging (15).

Het NSV ontstond in 1976 uit een scheuring binnen het Katholiek Vlaams Hoogstudenten Verbond Antwerpen. Op een persconferentie in Antwerpen op 4 oktober 1976 kondigde Edwin Truyens de oprichting van KVHV-Antwerpen-NSV aan, na een paar maanden kortweg NSV genoemd. Het maandblad *Signaal* overkoepelt de nu reeds vijf afdelingen, namelijk Antwerpen, Gent, Hasselt en (sinds kort) Mechelen en Leuven.

Ook nadat hij afstudeerde als licentiaat in de rechten te Antwerpen bleef Edwin Truyens de man achter deze groepering. Momenteel werkt hij tevens regelmatig als redactielid van *Dietsland-Europa*, en bij het Vlaams Blok, en wordt algemeen aanzien als een van de jonge richtinggevers in deze radicale vleugel van de actuele Vlaamse Beweging.

Terwijl het NSV vroeger nogal geïsoleerd stond, begint het nu meer en meer aansluiting te vinden bij de traditionele conservatieve studentenkringen enerzijds, en bij andere Vlaams-Nationale (uiterst-)rechtse groeperingen anderzijds, waarvan als voornaamste Were-Di en Voorpost, waarmee regelmatig samen actie wordt gevoerd.

Het NSV heeft een paar honderd leden, zowel studenten als scholieren. Programmatisch en ideologisch kan deze groepering best gesitueerd worden

(15) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 50-53.
Signaal, Antwerpen, jaargangen 1977-1980.
Alternatief, Gent, jaargangen 1977-1980.

aan de hand van Were-Di, waarvan het het tijdschrift uitdrukkelijk als « vormingsblad » aanbeveelt aan de eigen leden. Ook manifestaties gebeuren doorgaans in samenwerking met deze meer belangrijke groepering. Bijgevolg wordt voor een inhoudelijke situering van het NSV verwezen naar de bespreking van Were-Di en de uitgave *Dietsland-Europa*.

2. Het Vlaams-Nationaal Jeugdverbond (16).

Heel wat belangrijker is deze jeugdvereniging die het maandblad *Storm* uitgeeft, naast een paar kleinere info-blaadjes van de plaatselijke afdelingen, zoals bijvoorbeeld *VNJ-Stormvogel* van de Mechelse afdeling.

Het VNJ werd in 1960 gesticht door J.E. Van Haerenborgh, nog steeds Verbondsleider en verantwoordelijk uitgever van *Storm*. Dat tijdschrift wordt vooral samengesteld door Lidwina Van Onckelen (die ook in Voorpost zeer actief is — zie aldaar). Verschillende losse medewerkers schrijven *Storm* verder vol, en daaronder nogal wat « bekenden » als Andries Bogaert (Borms Documentatie en Actiecentrum — zie verder), Jos Vinks (Were-Di), Johan Van Herreweghe (Alternatief).

Bindingen van het VNJ zijn er vooral met Broederband (o.m. door financiële steun) en met veel kleinere groeperingen als het Vlaams Actiecomitee Duitsland.

Persmededelingen van het VNJ worden doorgaans slechts opgenomen door de *Gazet van Antwerpen*, soms door het VU-weekblad *Wij* en *NSV-Signaal*.

Wat de structuur van deze groepering betreft valt dadelijk de rigiede hiërarchie op en de strikte orde die van de jongeren geëist wordt. Daarin kaderen o.m. de procedure van de « eed van trouw » (« belofteproeven » en « belofte-afleggingen ») vooraleer men volledig in een bepaalde « schare » wordt opgenomen, en gebruiken als het « marcheren in marskolom ». Andere rituelen als de « openingsformatie » en de « slotformatie » worden hier nog streng in stand gehouden, terwijl in de traditionele grotere jeugdbewegingen meer en meer van dergelijke rituele gebruiken wordt afgestapt. De globale manifestatiekracht van het VNJ kan gesteld worden op een 500 tot 600 jongeren, vooral jonger dan veertien jaar. Steuncomités en Oudercomités zorgen voor het beheer. Er zijn een 12-tal « gewesten », met enige concentratie in de provincie Antwerpen. Zo'n 21 zomerkampen worden jaarlijks ingericht.

Partijpolitiek gezien mag gesteld worden dat tweederde van deze groepering eerder Vlaams Blok-, en de overige dan Volksunie-gericht is. Dergelijke benadering duidt zeker geen partijpolitieke binding aan, maar

---

(16) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 46-49.

geldt als mogelijke indicator voor het bepalen van een maatschappelijke strekking.

De opbouw van het maandblad *Storm* verraadt een overromantische Vlaamse stijl, met ondermeer gedichten van Andries Bogaert en besprekingen van het leven van « helden uit de Vlaamse Beweging » als Borms, Gantois, De Meyer en anderen.

In de steeds aanwezige standpuntsartikels wordt verkondigd : de solidaristische ideologie, het radicaal militantisme, het hooghouden van menselijke waarden als « kameraadschap, trouw, kordaatheid en moed », het radicale anti-communisme, en gelijkaardige stellingnamen. De sympathie voor de Nederlandse Volksunie van Joop Glimmerveen wordt niet onder stoelen of banken gestoken. Roeland Raes, die aleens in *Storm* publiceert, is als Vlaming ondervoorzitter van deze Nederlandse partij.

Het VNJ is een officieel erkende jeugdvereniging.

3. Diverse kleinere jongerengroeperingen, extremer tot ronduit (neo-) fascistisch in hun voorkomen, zoeken eveneens een plaats. Doorgaans beperkt hun optreden zich tot het éénmaal per jaar verschijnen in de buurt van de IJzerbedevaartweide. Zij worden hier kort opgesomd met de bedenking erbij dat het marginale van deze splintergroepjes tot uiterlijke excessen leidt, die echter moeilijk in « mate van invloed op de jeugd in het algemeen » kunnen uitgedrukt worden. Wel kan men stellen dat op die manier een zekere « uitzuivering » van de grotere groeperingen plaatsvindt, die dikwijls verveeld zitten met een al té openlijk agressief optreden van individuele leden van de groep, die de ganse beweging zouden kunnen compromitteren.

Anderzijds zou een te sterke fixering van de aandacht op die splintergroepjes er kunnen toe leiden dat een bredere, dieperliggende stroming niet onderkend wordt, een stroming die essentiëler is dan een paar tientallen jeugdigen die zich stoer voelen met een lederen pak, zwarte laarzen, al dan niet versierd met hakenkruisen en runetekens, zouden kunnen doen veronderstellen.

De kleinere jongerengroeperingen (17) :

- Het Algemeen Vlaams-Nationaal Jeugdverbond scheurde zich in 1971 met Piet Verreecken van het VNJ af. Een paar tientallen jongeren zouden er nog deel van uitmaken. Het is een nog meer geradicaliseerde VNJ met duidelijke reminiscenties naar het « klassieke » Hitler-Jugend-type. Deze groepering krijgt materiële en/of morele steun van de VMO, het SMF en van ex-VU-senator Leo Vandeweghe.

---

(17) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 54 e.v.

- De Ernest Van der Hallen-Jeugdgemeenschap ontstond (weliswaar onder een andere naam) in het begin van de jaren zestig. Nog steeds bestaat ze met Guido Van der Meersch als leider. Het is een sterk katholiek-integristische groepering met duidelijke VMO-sympathieën.
- Verder kunnen nog genoemd worden, een Duitstalige Wiking-Jugend in Baelen-Meser, en het Blauwvoetjeugdverbond.

Er dient opgemerkt dat dit soort groeperingen zeer dikwijls van naam veranderen, verdwijnen, of opgeslorpt worden door andere groeperingen.

C. Actueel-actieve groeperingen.

Het is een bonte wereld die momenteel actief is in dit hoekje van het Vlaamse politieke gebeuren. De vraag is overigens hoe relevant deze groeperingen al dan niet zijn voor het verloop van dat politieke gebeuren. Vooruitlopend op verdere duiding kan hier reeds gesteld worden dat die relevantie op twee niveaus moet gemeten worden.

Vooreerst op het niveau van de « Belgische maatschappij », en anderzijds op dat van de « politieke Vlaamse Beweging ». Gesteld mag worden dat zowel op korte als op lange termijn een relevante invloed van de verder te bespreken Vlaams-Nationale groeperingen op het verloop van de politieke Vlaamse Beweging kon en kan vastgesteld worden, eerder dan op de constellatie van het Belgische politieke leven.

Het is in dat kader dat werking, structuur, manifestatiekracht en bindingen van de volgende groeperingen dient geïnterpreteerd te worden.

De op deze manier meest-relevant-aanwezige zijn dan : het Pater Braunsfonds, Were-Di, Voorpost, Vlaamse Militantenorde, Haro-Europawinkel, en de enige politieke partij ertussen, het Vlaams Blok. Onder de « diverse » wordt verder het belangrijke 't *Pallierterke* genoemd, naast andere kleinere en/of delicateser te duiden groeperingen.

1. Het Pater Braunsfonds en het gelijknamig maandblad (18).

Sinds 1965 geeft Pater Marcel Brauns zijn maandblad uit dat zowat volledig door hem alleen wordt samengesteld. Het evolueerde van een uitgesproken radicale Vlaams-Nationalistische spreekbuis naar een ultrakatholiek blaadje dat voor negentig procent artikelen anti-abortus en anti-gastarbeiders publiceert. Onvoorwaardelijk wordt het Vlaams Blok als enig-aanvaardbare politieke partij vooropgesteld, en de Vlaamse Militantenorde als enige geschikte militantengroepering.

(18) *Ibidem*, blz. 104-11.

Pater Braunsfonds, Gent, jaargangen 1965-1967 / 1977-1981.

Het tijdschrift wordt verstuurd naar alwie ooit eens zijn/haar adres achterliet bij administrator Lode Verstrepen, en momenteel betekent dat een oplage van zo'n 2.500 exemplaren.

De figuur van Marcel Brauns wordt hier nader toegelicht om het tijdschrift te situeren en om het belang van deze man binnen het geheel van dit soort groeperingen. Zijn eenheidsmakende rol wordt ondermeer algemeen onderkend.

Marcel Brauns (° 1913, Hasselt) doctoreerde in de theologie te Leuven in 1946, waarna hij gedurende dertien jaar doceerde aan de Facultés Universitaires te Namur. In de jaren vijftig mocht hij zich een persoonlijke vriend van Theo Lefèvre noemen. In de jaren zestig dan riep hij op voor de Volksunie te stemmen, wat hem ernstige moeilijkheden met de Katholieke Kerk in Vlaanderen opleverde. Na zekere tijd werd hij door de Jezuïetenorde « kwalitatief geëxclustreerd », waardoor hij nog wel zelfstandig pater kon blijven. Rond 1965 was hij een van de belangrijke opposanten tegen « rebel » Daniël Deconinck in de Volksunie, hoewel hijzelf beweert nooit enige formele functie binnen de Volksunie te hebben waargenomen.

Personen die Marcel Brauns zeer goed kennen noemen hem een « bijna psychopatisch-intellectuele man, die zijn grote bezetenheid, namelijk de 'drieuldigheidsleer', nooit heeft kunnen uitwerken ». Zelf noemt hij zich « ultra-rechts katholiek ».

Marcel Brauns is momenteel nog steeds voorzitter van de Vlaams-Nationale Raad en is zowat een levende legende binnen dit soort groeperingen, die hem allen zeer respecteren. Desondanks stuiten zijn rigiede eng-katholieke standpunten dikwijls op weerstand van een kleinere kern vrijzinnige (uiterst-)rechtse nationalist.

Buiten dit soort groeperingen ziet Marcel Brauns ook een « uitgebreid aantal geestesgenoten, zowel tussen Vlaams Blok-, Volksunie- als CVP-kiezers ». En vanuit die potentiële basis ziet hij dan ook op termijn een « rechtse omwenteling in gedachten » gebeuren, eerder dan een soort « rechtse revolutie » die hij wegens een té sterke linkse tegenkracht voor onmogelijk houdt.

Deze laatste visie uit de mond van een van de spilfiguren in het (uiterst-)rechtse Vlaams-Nationale politieke veld, kan een goede leidraad zijn voor verder onderzoek naar relevantie en kracht van deze strekking in ons politieke leven. Treffend is trouwens dat Marcel Brauns niet alleen staat met die gedachte, maar dat ook Emile Lecerf van *Le Nouvel Europe Magazine* op die wijze zijn eigen werk interpreteert.

2. Het Verbond van de Nederlandse Werkgemeenschappen Were-Di met de uitgave *Dietsland-Europa* (19).

Were-Di is waarschijnlijk de belangrijkste van de hier besproken groeperingen. Daar zijn verschillende redenen voor. Niet alleen staat Were-Di bijna als symbool van de « eenheid », over de partijpolitieke grenzen heen, maar ook, en mede daarom, legt het de band naar verschillende strekkingen en nuances buiten dit sorot groeperingen waarbij alle maar al te graag aansluiting zouden willen vinden. Zo is het bijvoorbeeld voor een heel deel via Were-Di-secretaris Bert Van Boghout geweest dat de verkiezingscoalitie tussen de Vlaamse Volkspartij van Lode Claes en de Vlaams-Nationale Partij van Karel Dillen is ontstaan. En zo is het vooral Were-Di dat contacten legt — vooral op zogenaamd intellectuele en niet op actiebasis — met buitenlandse partijen, tijdschriften en actiegroepen. *Dietsland-Europa* geldt trouwens als hét vormingstijdschrift voor de kleinere groeperingen, zoals hoger aangehaald bij het NSV. Het tijdschrift haalt de duizend exemplaren niet, maar gaat er prat op « honderden lezers te tellen bij de Vlaams-Nationale elite » (20).

Were-Di en *Dietsland-Europa* ontstonden los van elkaar in de jaren zestig en pas sinds 1968 zijn ze « officieel » afhankelijk geworden.

Zowel Karel Dillen als Voorpost-leiders Roeland Raes en Luc Vermeulen zijn oorspronkelijk door Were-Di « gevormd ». Het maandblad *Dietsland-Europa* wil in de eerste plaats een vormingsblad zijn tot « het vormen van een kern van bewuste nationalistes, van een nationalistische elite die zowel in als buiten de Vlaams-Nationale partij het zuivere en consequente nationalistische standpunt een principiële verantwoording kan geven ».

Het maandelijks pamflet *Rebel* wordt naar verschillende sympathisanten gestuurd op een duizendtal exemplaren, en is in feite een synthetische vulgarisering van de anders meer intellectualistisch-uitgedrukte standpunten.

Treffend is de medewerking van een paar redacteurs en/of medewerkers van de *Gazet van Antwerpen* aan beide tijdschriften. Zowel VU- als Vlaams Blok-actieven zetelen in de redacties, en dit wordt zelfs in zekere mate geïnstitutionaliseerd door de vaste maandelijks bijdragen van Volksunie-partijbestuurslid Frans Kuypers en Vlaams Blok-voorzitter Karel Dillen in de « Standpunten »-rubriek van *Dietsland-Europa*.

---

(19) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 63-77.

Dietsland-Europa, Antwerpen, jaargangen 1976-1980.

(20) Overigens kunnen dergelijke uitspraken die regelmatig in het tijdschrift verschijnen nauwelijks gecontroleerd worden. Persoonlijk meen ik dat best eens nagegaan wordt wat de WERE-DI-redactie verstaat onder « de Vlaams-Nationale elite ».

Were-Di gaf aanleiding tot het ontstaan van verschillende zustergroeperingen zoals de v.z.w. Grensland die jeugdkampen inricht voor de Vlaams-Brusselse jongeren, de Bormskringen (een scholierenorganisatie die eind 1977 een kort bestaan kende) en vooral de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs, gesticht door Were-Di-hoofddirecteur Jos Vinks en momenteel voorgezeten door Andries Bogaert.

Were-Di heeft, zoals gezegd, zeer veel contacten met zowat alle hier besproken groeperingen, én met een hele reeks vrij gekende buitenlandse groeperingen als bijvoorbeeld de Nederlandse Volksunie, de National-Demokratische Partei Deutschland, en de verschillende Nouvelle Droite-groeperingen in Parijs.

De ideologische grond van deze groepering kan « radicaal-nationalistisch met solidaristische filosofie » genoemd worden. Daarop tekent zich meer en meer een anti-parlementaire houding af, onder invloed onder andere van Karel Dillen.

Een paar andere standpunten zijn: pro de Nederlandse éénwording, « Brussel is Vlaams grondgebied », pro een ver doorgedreven afvloeiing van de gastarbeiders gepaard gaande met investeringen in hun thuislanden, tegen een « levensvernietigende abortuswet », en als algemeen principe wordt voorop gesteld dat « het volk de enige doelgroep is » (21).

3. Voorpost - Nationalistische Actiegroepen (22).

Voorpost is naast de Vlaamse Militantenorde de meest opgemerkte en strijdlustige actiegroep in dit politieke veld. Tot een paar jaar geleden kon gerekend worden op een zestigtal actieve militanten en een even zo groot aantal onregelmatige medebetogers. Waarschijnlijk zijn deze aantallen ietwat verhoogd in de loop van het laatste jaar. Heelwat van deze militanten zijn in 1976 samen met « actiegroepleider » Luc Vermeulen overgekomen vanuit de toen nog florerende Were-Di-actiegroep.

Belangrijke personen bij Voorpost zijn de algemeen voorzitter Roeland Raes, secretaris Lidwina Van Onckelen (zie ook bij VNJ), en Luc Vermeulen. Sinds kort is ook Francis Van den Eynde een van de bepalende figuren.

Voorpost houdt zich meer met acties dan met publicaties bezig, de onregelmatige verschijning van *Revolte* daargelaten. Bij manifestaties en dergelijke wordt gewoonlijk samengewerkt met de Vlaamse Militantenorde, het Vlaams Blok en het NSV. Met Alternatief zijn er sporadische contacten. Verder vindt men aansluiting bij verschillende buitenlandse

---

(21) Wegens het belang van deze groepering kan hier voor een meer diepgaande analyse expliciet verwezen worden naar P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 63-77.

(22) *Ibidem*, blz. 78-82.

Revolte, Antwerpen, jaargangen 1977-1980.

groeperingen, vooral in West-Duitsland en Frankrijk. Het meest recent voorbeeld van een dergelijke samenwerking is de manifestatie van de Junge Nationaldemokraten — jongerenorganisatie van de National Demokratische Partei Deutschland — op 21 juni 1980 te Bonn (23). Deze betoging werd georganiseerd in samenwerking met Voorpost precies op de dag dat deze Vlaamse groepering in Antwerpen actief was om te demonstreren tegen het bezoek van Koning Boudewijn aan de stad. Het samenvallen van beide acties was expliciet bedoeld als wederzijds sympathiebetuiging. Op gelijkaardige wijze wordt samengewerkt met de Nederlandse Volksunie, Le Devenir Européen, en de Fédération d'Action Nationaliste Européenne, dat echter ondertussen door de Franse regering ontbonden werd, evenals met een paar mensen rond *Le Nouvel Europe Magazine*.

Rond de jaarlijkse IJzerbedevaart wordt getracht contacten te leggen met volksnationalistische groepen uit Bretagne, Ierland en Baskenland. In de ogen van dit soort groeperingen geldt de jaarlijkse IJzerbedevaart immers als een steeds weerkerende mogelijkheid om onderlinge contacten te leggen en/of te verstevigen.

Bij wijze van situering kan Voorpost aanzien worden als een groepering die de band legt tussen de meest extreme groeperingen als de Vlaamse Militantenorde en het Algemeen Vlaams-Nationaal Jeugdverbond, en meer « gematigde » als Were-Di en het Vlaams-Nationaal Jeugdverbond. Tenslotte kunnen de belangrijkste programmapunten aangehaald worden uit een paar pamfletten die telkens op een paar duizend exemplaren verspreid werden.

1. « Voorpost is een radicaal-Vlaamse organisatie die Brussel als Vlaams gebied beschouwt en het militantenwerk hoger stelt dan partijpolitieke disputen.
2. Voorpost is een solidaristische organisatie, tégen de klassenstrijd, pro de volkseenheid.
3. Voorpost is een nationaal-revolutionaire beweging, pro een Europa der Volkeren en tegen zowel een Sovjet-totalitarisme als een Amerikaans dollarimperialisme ; voor het terugbrengen van de gastarbeiders naar hun 'thuisland' en consequent daarmee pro de huidige Zuid-Afrikaanse aanpak. »

---

(23) Voor een beknopt recent overzicht van de West-Duitse neo-fascistische groeperingen, kan men terecht bij : J. POMORIN en R. JUNGE, *De neo-nazi's in de Bondsrepubliek en hoe men hen bestrijdt*, Dortmund / Baarn, 1978-1979, 126 blz.

4. De Vlaamse Militantenorde (24).

Men kan stellen dat er in de loop van het laatste jaar een « actielijn » is ontstaan vanuit de propagandadienst van het Vlaams Blok (onder leiding van ex-VMO-leider Xavier Buisseret), over Haro-Europawinkel en Voorpost, naar de VMO toe. Dit is een belangrijke stelling om wat volgt beter te kunnen situeren.

Indien niet de meest omvangrijke, noch meest invloedrijke, mag de VMO wel de meest bekende Vlaamse-Nationalistische (uiterst-)rechtse groepering genoemd worden. Men krijgt inderdaad soms de indruk dat in de VMO al gezien wordt wat maar als een « gevaar voor onze democratie » kan gelden. Hier wordt deze groepering slechts synthetisch beschreven en geplaatst in het politieke segment dat besproken wordt.

De VMO werd oorspronkelijk in 1949 gesticht door huidig VU-senator Robert Maes, maar dan onder de benaming Vlaamse Militantenorganisatie. Vanaf 1963 werden alle *formele* banden met de Volksunie, waarvan het tot dan toe de plak- en actieploeg was geweest, verbroken. Op 12 juni 1971 ontbond Robert Maes de VMO; hijzelf werd een paar maand later VU-senator. Financiële problemen en coördinatiemoelijkheden zouden aan de basis van dat besluit gelegen hebben. Nog geen maand later werd de VMO echter heropgericht door Bert Eriksson en Piet Peeters.

Een recent onderzoek wijst uit dat de plotse financiële middelen kwamen van een hoge directeur bij een van de vier grote Belgische banken. Deze persoon staat ook nu nog op een of andere manier in contact met de VMO, de Parti Européen en het Front de la Jeunesse. Hoewel geapprecieerd om zijn administratieve kwaliteiten menen degenen die deze man van zeer nabij kennen dat hij politiek ongelooflijk naïef is.

Van 1971 tot nu heeft de VMO een hele evolutie doorgemaakt. Van een extreme Vlaams-Nationalistische actiegroep is deze groepering geëvolueerd naar een, volgens eigen zeggen, « politieke elite die de Vlaams-Nationalistische gedachte in haar gaafheid bewaart ». Bovendien staat zij « militant klaar om zich te verweren, zowel geestelijk als met de vuist als het moet, overal waar onze volksrechten aangevallen worden ». En zulks geldt dan zowel « voor de Franse imperialisten, als voor het hele rooie gespuis dat de gaafheid van ons volk aantast door abortus, rooie vlinders, pedofielen, gastarbeiders en andere 'anti-fascisten' (25) ».

De laatste maanden beweert de leiding een steeds betere aansluiting bij de jeugd te vinden, ondermeer via contacten met Vlaams Blok, VNJ,

---

(24) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 83-94.

Alarm, Antwerpen, jaargangen 1977-1980.

Haro, Antwerpen / Gent, jaargangen 1977-1980.

(25) *Alarm*, Antwerpen, oktober 1980, blz. 3.

Voorpost en zelfs het Taalactiecomité. « Ook Rik De Ghein had blijkbaar iets in de gaten want om zijn Bedevaart te beschermen tegen linkse provocateurs deed hij beroep op Voorpost en een tijd later ook op de VMO » (26).

Een en ander wijst erop dat de VMO vrij snel alwie niet uitgesproken tégen hen ageert, beschouwt als « bondgenoten ». Deze strategie houdt in dat de meeste dergelijke groeperingen maar al te graag grotere « gematigde » organisaties gedeeltelijk noyauteren en alzo prat gaan op een zeer grote aanhang. Bij de bespreking van de Franstalige (uiterst-)rechtse groeperingen in België wordt op dat verschijnsel iets dieper ingegaan.

Momenteel telt de VMO een 150-tal militanten, waarbij zich op grotere betogingen een troep van een honderdtal sympathisanten kan voegen.

Vanaf 1977 staat de VMO weer volledig onder de leiding van Bert Eriksson, die — meer dan Xavier Buisseret daarvoor — de macht centraliseert. Een andere steeds-aanwezige figuur is Roger Spinnewijn die zich vooral met de buitenlandse contacten bezighoudt. Het is deze dan die relaties onderhoudt met ondermeer de Ulster Volunteer Force, de League of Saint George, British Movement, National Front en de ontbonden Fédération d'Action Nationaliste Européenne (FANE) (27). Ook de Parti Européen (Wallonië) werkt al eens nauw samen met de VMO.

Sedert de escalatie in de Voerstreek, de acties van de VMO aldaar en de daarop volgende gerechtelijke vervolgingen, kan deze groepering af en toe een positieve « pers » lezen, waarbij vooral bijdragen in de *Gazet van Antwerpen* en het weekblad *De Post* (oplage 1980 : 87.725 exemplaren) opvielen (28).

Tenslotte kan opgemerkt worden dat uit betrouwbare informatie is gebleken dat binnen de « Onderzoekscommissie voor de ordehandhaving en de toepassing van de wet van 29 juli 1934 op de privé-milities » een vrij grote onwetendheid bestaat over structuur, voorkomen, doeleinden en relevantie van een organisatie als de VMO. In welke mate dat ook het geval is voor de gerechtelijke instanties die zich met dezelfde zaken bezighouden of -hielden kan vooralsnog niet worden nagegaan.

(26) *Ibidem*, blz. 13.

(27) Een goede benadering van dergelijke buitenlandse contacten is de bijdrage van John PALMER (Europees redacteur van *The Guardian* in Brussel) in *Knack*, 28 januari 1981, *Bedreigingen van uiterst-rechts*.

(28) Typevoorbeeld daarvan is het artikel *De Voer, wiens schuld is dit*, in *De Post* van 4 november 1979, waarin over Bert Eriksson gepraat wordt als « de Leeuw van Vlaanderen ». In het hoofdartikel van *Alarm*, december 1979 wordt dit artikel uitvoerig aangehaald om de eigen stellingen extra kracht bij te zetten.

5. Haro-Europawinkel (29).

Toen Xavier Buisseret op 1 oktober 1977 de VMO verliet had hij blijkbaar een tweevoudige « carrière » op het oog: de werkgroep Haro stichten — « maandblad der conservatieve revolutie » — en de Vlaams-Nationale Partij van Karel Dillen mee helpen oprichten.

Dat eerste initiatief groeide ondertussen uit tot een platen- en boeken-uitgeverij en -distributiecentrum, met concrete plannen voor de oprichting van een zogeheten Europawinkel te Antwerpen. Dat zou dan een documentatiecentrum voor alle rechtse en/of conservatief-revolutionaire groeperingen moeten worden. Met die opdracht voor ogen verschijnt *Haro* het laatste jaar niet meer als maandblad, maar als een onregelmatig bulletin, opgesteld door G. Mortelmans (= Siegfried Verbeke, vroeger *Alarm*-redacteur).

Naar eigen zeggen wil de *Haro*-redactie de Nouvelle Droite-ideeën vulgariseren en zo naar het grote publiek toespelen. Opmerkelijke realisaties in die zin waren het dossier « Holocaust... Hoe lang nog? », verspreid op meer dan 2.000 exemplaren. Met dit dossier wil men aantonen dat er geen Joden vergast zouden zijn onder het Nazi-regime in Duitsland, en dat zulks een « onwelriekende zwendel » is, in stand gehouden door « de dictatuur van de opiniemakers, de censuur van de democraten, de lafheid van velen die anders de mond vol hebben over de Waarheid ». Verder werd er een stripalbum uitgegeven in samenwerking met onder meer de vaste striptekenaar van *Le Nouvel Europe Magazine*. Tenslotte wordt gezorgd voor de verspreiding van heel wat literatuur uit de tussenoorlogse periode, waaronder Nazi-propaganda. Bij die heruitgaven door middel van het fotocopie-procédé valt op dat vooral teruggegrepen wordt naar werken over het « Erfgoed en de Germaanse Voorgeschiedenis », het « Rasbewustzijn », het « Fascisme » en het « Jodendom ».

Ben en ander wijst erop dat de ruime buitenlandse en binnenlandse contacten borg staan voor een zekere verspreiding van hoger getypeerd gedachtengoed, via dit initiatief, dat nog aan zijn volle uitbouw bezig is.

6. Vlaams-Nationale Partij (Vlaamse Volkspartij), Vlaams Blok I, Vlaams Blok II (30).

Als reeds hoger ingeleid, vormt de enige politieke partij tussen deze groeperingen een strategische en politieke aantrekkingspool waaraan de

(29) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 84-89.

Alarm, Antwerpen, jaargangen 1977-1980.

Héro, Antwerpen / Gent, jaargangen 1977-1980.

(30) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 95-103.

't *Pallietterke*, Antwerpen, jaargangen 1976-1980.

Ter Waarheid, Nieuwkerken-Waas, jaargangen 1977-1978.

De Vlaams-Nationalist, Edegem, jaargangen 1977-1980.

kleinere en minder geïnstitutionaliseerde groeperingen zich graag optrekken. In tegenstelling tot de periode van de Vlaams-Nationale Partij blijkt zich het profiel van kamerlid en partijvoorzitter Karel Dillen sinds de verruiming tot Vlaams Blok meer en meer af te tekenen als iemand waarmee zowat alle hier opgenoemde groeperingen zich kunnen vereenzelvigen.

Op 1 oktober 1977 werd de Vlaams-Nationale Partij gesticht met als spilfiguren Karel Dillen (ex-Were-Di-voorzitter, tot dan actief in de Vriendenkring Limburg-Voerstreek-Overmaas, dat tot 1978 *Ter Waarheid* uitgaf, een blad dat qua opzet en instelling te vergelijken was met *Dietsland-Europa*), Gerard Slegers (ex-VU-senator, actief in de Vriendenkring Zwartberg-Limburg van Désiré Dylst), Leo Wouters (ex-VU-senator uit Gent), en Wim Verreycken (Vlaamse Republikeinse Partij). De Egmont-problematiek stak toen eigenlijk het vuur aan de lont hoewel Karel Dillen meermaals verklaarde al lang een « echte Vlaams-Nationale partij te willen oprichten, na de « verloedering van de Volksunie onder Hugo Schiltz ».

Het veertiendaagse *De Vlaams-Nationalist* verschijnt sinds december 1977. Vermelden we nog dat sinds het ontstaan van de partij ex-VMO-leider Xavier Buisseret de verantwoordelijke voor de propaganda werd. Voor de parlamentsverkiezingen van 17 december 1978 werd een « verkiezingscoalitie » gesloten met de Vlaamse Volkspartij van ex-VU-senator Lode Claes ; het verkiezingsresultaat bedroeg 75.864 stemmen voor de Kamer en — opmerkelijk — 80.484 voor de Senaat. Als enige van het dan Vlaams Blok genoemde geheel, werd Karel Dillen tot kamerlid verkozen, in het arrondissement Antwerpen, met 2.807 voorkeurstemmen.

De verhouding van beide partijen binnen deze coalitie evolueerde van een terughoudende opstelling vanwege de Vlaams-Nationale Partij, tot een poging van deze laatste om na de, voor hen, gunstige verkiezingsuitslag het samengaan in stand te houden. Begin januari 1979 verbrak Lode Claes echter, zoals vóór de verkiezingen afgesproken, de coalitie. Niet veel later herenigde de VNP zich met de meest radicaal-nationalistische vleugel van de VVP — waarvan Piet Bocken en Roeland Raes zowat de voortrekkers waren —, en werd het Vlaams Blok gesticht, nu als politieke partij.

In het huidige Vlaams Blok treft men vooral militanten van Voorpost, Were-Di, Haro-Europawinkel en VMO aan. De partij wordt verder door de meeste hier besproken groeperingen onvoorwaardelijk gesteund, met uitzondering van het VNJ dat in principe geen partijpolitieke opties vooropstelt, en Were-Di dat zich nog steeds blijft inzetten voor de « hereniging van de echte nationalistes », waarmee dan in de praktijk een aansluiting van de rechtervleugel van de Volksunie met het Vlaams Blok bedoeld

wordt. Ook het weekblad 't *Pallierterke* neemt terzake een niet zo duidelijk standpunt in.

Momenteel zou het Vlaams Blok een paar duizend leden tellen. Langzaamaan worden locale afdelingen opgericht, die dikwijls gebrekkig en met weinig financiële middelen werken.

Men kan stellen dat zich het laatste jaar een zekere radicalisering binnen de partij voordoet, onder meer gekenmerkt door een groeiend anti-parlementair gevoelen, en het zoeken naar « nieuwe actiemiddelen waarbij geweld niet zo dadelijk principieel moet afgewezen worden ». « ... Wel stelde Dillen dat er 'nieuwe wegen' moeten betreden worden, dat wij wellicht aan een herwaardering toe zijn van doel en tactiek. Hij zelf leek ergens geweld niet principieel uit te sluiten, bij monde van Mr. Jan Brans (hoofdredacteur *De Vlaams-Nationalist*) viel het woord 'burgerlijke ongehoorzaamheid', het parlement werd — vooral door Dillen — wel erg laag aangeslagen » (31).

Op dit ogenblik ziet het bestuur van het Vlaams Blok er als volgt uit, waarbij de gegevens tussen haakjes een aanduiding kunnen zijn van de « verschillende » strekkingen: voorzitter Karel Dillen, ondervoorzitter Roeland Raes (Voorpost, Were-Di, Haro-Europawinkel, Deltapers, Nederlandse Volksunie), Jan Brans, Reginald Jacob (Were-Di), Geert Wouters, Renaat Van Heusden, Frans Rens en Patrick Faveere.

Het programma is opgebouwd rond de slagwoorden Nationalistisch, Solidaristisch en Rechts.

Het Vlaams Blok zou ondermeer contacten onderhouden met de League of Saint George en de ontbonden FANE. Beide organisaties gaan prat op die bindingen, terwijl Karel Dillen ze pertinent ontkent. Wat die buitenlandse relaties betreft kan er op gewezen worden dat Vlaams Blok-ondervoorzitter Roeland Raes goede banden onderhoudt met Alain De Benoist van de Nouvelle Droite-strekking in Parijs.

Tenslotte zij opgemerkt dat Jan Brans een inhoudelijk vrij sterke rol speelt, hoewel de partijleiding hem daar niet altijd even enthousiast in volgt. Qua banden dient opgemerkt dat de echtgenote van Rudi Van der Paal de secretaresse is van de Vlaams-Nationale Debatclub, die voorgezeten wordt door 't *Pallierterke*-medewerker Arthur De Bruyne, die tevens zetelt in de redactie van het tijdschrift *Europa één federaal* van de Beweging voor de Verenigde Staten van Europa. Rudi Van der Paal zelf is actief als algemeen raadgever van het Vlaams Blok.

---

(31) *Dietsland-Europa*, Antwerpen, november 1980, biz. 2. Het betreft hier het verslag van een debatavond met Maurits VAN HAEGENDOREN en Karel DILLEN, ingericht door de Vlaams-Nationale Debatclub, die van Vlaams Blok-strekking is.

7. Diverse groeperingen en uitgaven (32).

Zoals reeds hoger gesteld, is het onmogelijk in dit korte bestek in te gaan op alle groeperingen, die van ver of van nabij te maken hebben met de hier reeds besproken. Vooral omdat het in veel gevallen niet volstaat iets zonder verdere detaillering (uiterst-)rechts te noemen. Inderdaad zijn er in dit politieke veld heelwat groeperingen die zulkdanige onduidelijke politieke werking hebben dat een ernstige duiding een delicate aangelegenheid zou worden. Zo is het « moeilijkste geval » wel het Antwerpse satirische weekblad *'t Pallieterke* — waarschijnlijk een oplage van 35.000 —, dat door verschillende bevoegde waarnemers, en meestal nog naargelang van de bestudeerde periode, op andere wijzen geïnterpreteerd wordt. Mede daarom zou deze uitgave best onderwerp zijn van een aparte, meer publicistische studie.

Het gratis reclameblad *Medium* — op meer dan 100.000 exemplaren verdeeld in het Antwerpse —, dat samengesteld wordt door ex-Were-Directeur Reginald Hoyaux — tevens promotor van de Vlaamse Explorators —, neemt in de redactionele bijdragen soms standpunten in die niet zo ver staan van de politieke visie van een groepering als Were-Di. Vooral de anti-syndicale houding, en de radicale « oplossingen » voor het gastarbeidersprobleem vallen op.

Bij wijze van aanduiding voor mogelijk verder onderzoek dienen ten slotte KVHV-Antwerpen, VNSU-Gent en zelfs het Taalactiecomitee vermeld, dat een moeilijk inhoudelijk te duiden evolutie doormaakt sinds de escalatie in de Voerstreek.

D. Overkoepelende initiatieven (33).

Het zoeken naar « eenheid in actie met behoud van ieders eigenheid » is een constante binnen het veld van deze (uiterst-)rechtse Vlaams-Nationale groeperingen.

Een paar recente pogingen die voor hun werking betekend waren resp. zijn, worden hier aangehaald.

De Vlaams-Nationale Raad werd op initiatief van Were-Di in 1973 te Schepdaal opgericht. Achtereenvolgens waren Herman Wagemans (advocaat te Antwerpen), Karel Dillen, en sinds 1977 Marcel Brauns de voorzitter. Zowat alle hier besproken groeperingen én nog een hele resem

---

(32) Volgend paragraaf is gebaseerd op zeer uiteenlopende, en dikwijls vertrouwelijke informatie. Uit volledigheid zij verwezen naar volgende publicaties: *De Solidarist*, Antwerpen, jaargangen 1977-1978; *Medium*, Schoten, jaargangen 1976-1978; *Recht en Plicht*, Antwerpen, 1978-1980; *De Taktivist*, Gent, 1978-1979; *Europa een Federaal*, Wilrijk, 1977-1980.

(33) P. VERLINDEN, *op. cit.*, blz. 138b-140.

Een volledige lijst van de VNR-leden op blz. 139 van die uitgave.

kleinere vriendenkringen en verbonden zijn er lid van. Evenwel blijkt de overkoepeling momenteel nog slechts op papier te bestaan, enkel van nut bij de vele discussies over de « nodige eenheid » binnen de beweging.

Het Vlaams-Nationaal Directorium ontstond ten tijde van het Egmontpact onder leiding van Edwin Truyens. Het had tot doel de « echte nationalisten » in de Volksunie tot samenwerking te brengen met de groeperingen die hier onder de algemene noemer « (uiterst-)rechts » werden samengebracht. Ook deze poging is virtueel ontbonden.

Het meest recente, en tegelijk meest sprekende initiatief, is dat van het Comité Vlaanderen ons Vaderland, opgericht ter gelegenheid van 150 jaar België, resp. Vlaamse Beweging. Terwijl er geen al te scherpe politieke standpunten naar voor komen — tenzij dan op communautair gebied —, duidt de samenstelling ervan toch op een ruim samengaan van ondermeer KVHV, Vlaams Blok, NSV, Were-Di, Voorpost, Volksunie en TAK, overkoepeld door de initiatiefnemer, de Werkgemeenschap Nieuw Vlaanderen, dat het gelijknamig tijdschrift uitgeeft. Er zij opgemerkt dat de personen die in dit comité zitten dit in principe uit eigen naam doen.

III. De Nederlandstalige Solidaristische Groeperingen, de « Vlaamse Nouvelle Droite » en aanverwanten (34).

Naast het grote aantal Vlaams-Nationale groeperingen met een (uiterst-)rechtse politieke visie, zijn in Vlaanderen nog heelwat andere groeperingen actief met gelijkaardige opvattingen. Om hun vooralsnog beperkte relevantie worden ze hier slechts terloops aangehaald. Een verdere analyse van hun politieke opvattingen en acties dringt zich echter op, daar het deze groeperingen zijn die in de eerste plaats zich inspannen om de nieuwe politiek-filosofische trend die de Nouvelle Droite is, doorgang te doen vinden. Dat gebeurt dan zowel naar de Vlaams-Nationale milieus toe, als naar nog Belgisch-gerichte actiegroepen.

Hoger werd reeds de werkgroep Haro-Europawinkel besproken. In feite vormt die groepering zowat de overgang van de eerst en vooral Vlaams-Nationaal gerichte actiegroepen — hoewel ook over die zogenaamde eerste optie heel wat te zeggen valt voor sommige van deze organisaties —, en zij die in de eerste plaats een radicaal-solidaristische levensvisie verkondigen en dikwijls hun inspiratie rechtstreeks bij de Nouvelle Droite-

---

(34) Het merendeel van deze informatie komt uit de aangehaalde tijdschriften, terwijl verdere situering bepaald werd door vertrouwelijke informatie van de bevoorrechte getuigen.

beweging gaan zoeken. Ook de neo-Dinaso-groeperingen kunnen in die categorie ondergebracht worden.

De Nieuw-Rechtse denkrichting begint zowel in Vlaanderen als Wallonië en Brussel opgang te maken. Voor de kleinere groeperingen geldt die nieuwe filosofie min of meer als nieuwe recruteringsbasis.

Een en ander wijst erop dat deze evolutie meer bepalend zou kunnen worden voor het politieke klimaat op lange termijn dan nu algemeen verondersteld wordt.

Naast Haro-Europawinkel is de v.z.w. Deltapers met de maandelijks uitgegeven Teksten, Kommentaren en Studies, in samenwerking met GRECE (Parijs), de belangrijkste groepering die in Vlaanderen rechtstreeks rond die richting werkt. Luc Pauwels, ex-secretaris van de Vlaamse Volkspartij van Lode Claes, is de promotor van dit initiatief. Nogal wat ex-VVP-mensen werken hieraan mee, waarvan er vroeger onder andere op de lijst van de verkiezingscoalitie Vlaams Blok waren verschenen. De meest gekende daarvan zijn: Marcel Deprins, Luc Pauwels, Frans De Hoon en Roeland Raes. De documentatie, voor het merendeel artikels geschreven door hogergenoemden en/of vertalingen uit het tijdschrift *Nouvelle Ecole* van Alain De Benoist, wordt op een paar honderd exemplaren verdeeld.

Een apart verhaal is dat van de Dietse Solidaristische Beweging en het Solidaristisch Verbond, die in 1974 samensmolten tot de Solidaristische Beweging, onder leiding van wijlen Maarten Van Nierop. Aan deze organisatie werkten ook H. Broekaert en Frans De Hoon mee. Sinds het overlijden van Van Nierop in 1979 is deze beweging verdwenen. Het merendeel van de leden en leiding werd opgevangen door de Werkgroep Delta, dat het gelijknamig tijdschrift uitgeeft. Vik Eggermont en Prof. em. Dr. Florent Peeters zijn daar de belangrijkste samenstellers van.

Een veel belangrijker solidaristische publicatie is het tijdschrift *Alternatief*. Hier kan volstaan worden met twee uittreksels uit het besluit na een inhoudsanalyse van de jaargang 1978. Ondertussen is er qua inhoud, vormgeving en strekking weinig veranderd aan dit maandblad. « *Alternatief* is een goed verzorgd, regelmatig verschijnend en goed verspreid tijdschrift dat voor eerlijk-christelijk, solidaristisch en volksnationaal moet doorgaan. Het is eigenaardig pas na vele uren lectuur te kunnen ondervinden dat in dit tijdschrift voortdurend aan feitenvervalsing, gegevensverdraaiing en intellectuele manipulatie wordt gedaan... Nu al staat echter vast dat hun bindingen met bepaalde ultra-conservatieve tot uiterst-rechtse 'milieus' een integratieve functie in die politieke sector hebben » (35).

---

(35) P. VERLINDEN, *Alternatief, analyse van de jaargang 1978*, onuitgegeven paper in het kader van de cursus « Sociologie van de Informatiemedia II » - Prof. L. BOONE, K.U.Leuven, maart 1979, 22 blz.

Overigens zou dit de plaats zijn om dieper in te gaan op de vele integristisch-katholieke groeperingen die dikwijls nauw aansluiten, zowel inhoudelijk als feitelijk, bij de meeste hier besproken actiegroepen en publicaties. De belangrijkste in deze zijn: Kerk in Nood-Oostpriesterhulp (36), Pro Vita en het Coördinatiecomité Algemeen Welzijn.

Min of meer overlappend en/of met soortgelijke levensvisies werken nog studiegroeperingen als het Nationaal Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen (Aartselaar), en de Stichting Louis Geuning (Brussel).

Omtrent duiding van dit soort en ook de kleinere neo-Dinaso-groeperingen zijn de meeste auteurs én bevoorrechte getuigen het grondig oneens.

IV. De Franstalige (Uiterst-)Rechtse Groeperingen.

Hoger werd reeds ingegaan op de werkwijze om aan de informatie voor deze bijdrage te geraken. Hier passen daaromtrent een paar nuances. De tot nu toe omschreven groeperingen werden reeds vroeger systematisch onderzocht. Hun gemeenschappelijke Vlaams-Nationale noemer zal daar wel niet vreemd aan zijn. Daardoor kon vertrokken worden van, weliswaar steeds weer te controleren, basisinformatie, die dan geactualiseerd werd.

Wat de Franstalige soortgelijke groeperingen betreft, liggen de zaken moeilijker. De gegevens komen van zeer verschillende bronnen, en heel wat informatie kan wegens een gebrek aan eenduidige berichtgeving niet gepubliceerd worden. Daarenboven kan vastgesteld worden dat de mate waarin het getuigen over deze problematiek als « delicaat » aanvoeld wordt, sterker is met betrekking tot de Franstalige groeperingen dan met betrekking tot de Nederlandstalige groeperingen. Overigens heeft zulks duidelijk te maken met het zeer verschillend karakter van eerstgenoemde, zoals verder nog aan bod zal komen.

Vooraleer concreet in te gaan op deze groeperingen, moet kort gewezen worden op een fenomeen, — een strategie zou het kunnen genoemd worden —, dat reeds bij hogerbeschreven groeperingen aangetroffen werd, maar bij de volgende sterker aanwezig is, zonet bepalend voor het optreden en het voorkomen naar buitenuit.

Het gaat hier om de neiging van deze groeperingen snel grotere organisaties geheel of gedeeltelijk als bondgenoten te beschouwen, waar-

---

(36) Het best leert men deze groeperingen kennen door een herhaalde lectuur van hun eigen uitgaven. Overigens is het een zeer delicate zaak na te gaan in hoeverre dit soort ultra-conservatieve groeperingen effectief op dezelfde golflengte zitten als de hoger besproken « (uiterst-)rechtse groeperingen ».

door aanspraak gemaakt wordt op een bredere basis dan effectief aanwezig is. Bij de bespreking van de Vlaamse Militantenorde werd in dat verband het IJzerbedevaartcomitee genoemd, maar op dezelfde manier kunnen voorbeelden genoemd worden voor de andere reeds besproken groeperingen. Wat de Franstalige groeperingen betreft is dit « fenomeen » het duidelijkst aanwezig bij het maandblad *Le Nouvel Europe Magazine*. Bij de bespreking ervan verder wordt daarop ingegaan.

Het is met die bedenking voor ogen dat dikwijls geciteerde « bindingen » van (uiterst-)rechtse groeperingen in Wallonië en Brussel met de CEPIC (Centre Politique des Indépendants et des Cadres — de zogenaamde rechtervleugel van de PSC) moeten geïnterpreteerd worden. Dit betekent uiteraard niet dat die « bindingen » niet zouden bestaan : het gaat er om hun draagkracht en relevantie correct te kunnen analyseren. Elke verdere interpretatie impliceert dan een politieke stellingname.

Als de twee belangrijkste (uiterst-)rechtse organisaties in het Franstalig landsgedeelte komen vervolgens aan bod : *Le Nouvel Europe Magazine* en het *Front de la Jeunesse*. Verder worden een paar kleinere actiegroepen gesitueerd. Tenslotte volgt de bespreking van de typisch-Brusselse elitaire kringen, die door verschillende auteurs bij dit soort groeperingen gerekend worden.

A. *Le Nouvel Europe Magazine*, « la voix de la majorité silencieuse » (37).

De voorgeschiedenis van dit tijdschrift is het vermelden waard. Vanaf 1949 werkten Jo Gérard en Paul Vanden Boeynants samen in het toen gestichte Comité pour le Redressement du PSC. In dat comité waren ook de Jeunes Chrétiens actief, de jongerengroepering van de PSC, die toen voor het grootste deel bestond uit jongeren uit de burgerij met behoudsgezinde politieke ideeën. Genoemd Comité — ook wel Mouvement geheten — kan aanzien worden als een vroege voorloper van de huidige CEPIC, althans zo interpreteren personen die in beide initiatieven actief waren, respectievelijk zijn, een eventuele vergelijking.

Het tijdschrift *Vrai* dat reeds vroeger door Jo Gérard gesticht was, sloot nauw aan bij hogergenoemde organisaties. Het is dat tijdschrift dat, ondermeer dankzij de dynamische inzet van Pierre Blanc, omgevormd werd tot

---

(37) De meeste informatie komt uit volgende tijdschriftartikels en uitgaven, aangevuld met gesprekken met een viertal bevoorrechte getuigen, die echter anoniem wensen te blijven.

E. VERHOEYEN, *op. cit.*, nr. 642-643, blz. 1-40.

Le Nouvel Europe Magazine, Brussel / Parijs, jaargangen 1977-1980.

G. VAN SCHOORE, *Nouvelle droite : le vrai piège*, in *Spécial*, nr. 756, 27 september 1979, blz. 24-29.

Weekblad *Pour*, Brussel, jaargang 1980, vooral nrs. 278, 340, 344, 345.

(Deze bron werd toegelicht door *Pour*-journalist Jean-Claude Garot).

Le Nouvel Europe Magazine toen een populair semi-sensatieblad met beperkte redactionele bijdragen, maar vele foto's. Een paar bronnen gewagen van buitenlandse steun bij deze omvorming. Anderzijds zou de oplage meer dan eens opgeklommen zijn tot 50.000 à 60.000 exemplaren. Na de dood van uitgever Pierre Blanc in 1968 kocht Benoit De Bonvoisin — momenteel penningmeester van de CEPIC — het tijdschrift op, en maakte er een maandblad van met een uitgesproken politiek (ultra-conservatief) profiel. Daartoe trok hij Emile Lecerf aan, terwijl Jo Gérard zowat de belangrijkste medewerker bleef. Heelwat innerlijke tegenstellingen en conflicten kenmerkten die eerste jaren na de verandering. Ondertussen worden onder impuls van Jo Gérard de Nouvelle Europe Magazine-Clubs opgericht. Ondermeer de toen pas tot hoofdredacteur bevorderde Emile Lecerf stond daar eerder argwanend tegenover. Dit meningsverschil zou achteraf eerder van strategische dan inhoudelijke aard blijken te zijn. De NEM-Clubs werden opgezet als lezersgroeperingen, en kenden een snelle opgang vanaf 1972. Voor de Brusselse afdeling bijvoorbeeld kon men rekenen op een maandelijkse belangstelling van een tweehonderdtal sympathisanten. Ook in Vlaanderen worden ze opgericht, met als sterkste kernen Antwerpen, Gent en Kortrijk. Op die wijze werden contacten gelegd met Vlaamse groeperingen, waarop nu nog steeds verdergewerkt wordt. Deze samenkomsten evolueren snel tot politieke meetings, waarvoor ze niet bedoeld zouden geweest zijn.

Eén na één verdwijnen ze in het midden van de jaren zeventig, en met hen hun ontwerper Jo Gérard die zich sindsdien formeel distancieert van de (huidige) werking van *Le Nouvel Europe Magazine*. Een paar jaar later wordt hij benoemd tot « Conseiller Historique et Culturel » aan het Museum voor Krijgsgeschiedenis.

Hetgeen van hogergenoemde « clubs » wel overblijft is de jongerenorganisatie, het Front de la Jeunesse. Hoewel dikwijls genoemd als rechtstreekse erfgenamen van de Jeunesse Belge - Belgische Jeugd, wordt binnen NEM hun ontstaan beschreven als een gevolg van de activiteiten van een paar ULB-studenten binnen het tijdschrift. Deze verzorgden immers de rubriek « Europe Jeunesse » (van 1975 tot midden 1980), en legden op die manier contacten met andere geïnteresseerden, onder meer via de NEM-Clubs. De huidige leider van het Front de la Jeunesse, Francis Dossogne is ook een van de mede-oprichters geweest. Reeds voor zijn werk als leider van deze jongerenorganisatie verzorgde hij regelmatig redactionele bijdragen voor *Le Nouvel Europe Magazine*. Zijn interesse ging en gaat vooral naar de toestand in Rhodesië en Libanon. De goede contacten met de zogenaamde « rechts-christelijke milities » van Majoor Haddad steekt hij niet onder stoelen of banken.

In een volgend paragraaf wordt ingegaan op de werking van het Front de la Jeunesse.

Een marktstudie, een paar jaar geleden uitgevoerd op vraag van NEM, wijst uit dat ongeveer 60 % van de lezers bedienden, ambtenaren en zelfstandigen zijn. Daarbij zou een uitgesproken ondervertegenwoordiging van de arbeidersklasse in het lezerspubliek opvallend zijn. Hoofdredacteur Emile Lecerf commentarieert een en ander door te stellen dat « daaruit blijkt dat ons publiek veel overeenkomsten vertoont met dat van de CEPIC ».

Een dergelijke stelling kan natuurlijk moeilijk als grondige sociologische analyse gelden. Meer dan een bevoorrechte getuige had echter veel woorden nodig om de delicate verhouding tussen de (extreem-)rechtse groeperingen in het Brusselse en de CEPIC inzichtelijk te maken. Vooreerst hebben we hier duidelijk te maken met het « noyauteringsfenomeen » waarvan hoger sprake. Anderzijds zijn er zeker contacten tussen NEM-medewerkers en belangrijke personen binnen de CEPIC, zoals er gelijkaardige contacten bestaan met personen die in de Franstalige Brusselse Liberale Partij actief zijn. Binnen NEM gaat men er prat op « heelwat CEPIC-actieven tot de trouwe abonnees te kunnen rekenen ». Het past hier te verwijzen naar gelijkaardige beweringen vanwege de *Dietsland Europa*-redactie ten overstaan van « de Vlaams-Nationale elite » — zie aldaar.

Wat de huidige situatie van het tijdschrift betreft, zoals het maandelijks in alle Belgische krantenkiosken verkrijgbaar is, blijft het oplagecijfer een relevante verspreidingsindicator. De schattingen en « exacte gegevens » daaromtrent lopen echter uiteen van 1.000 tot 40.000 exemplaren, naargelang van de bron. En het zijn juist de meest-betrouwbare informanten die, wat dit gegeven betreft, zeer ver van elkaar staan. De ene spreekt van een verkoop van 1.000 exemplaren als losse-nummer-verkoop en evenveel abonnees. De andere gewaagt van een globale verkoop van 18.000 exemplaren, waarvan een 2.000-tal abonnementen. Een ander wijst erop dat het tweede gegeven het meest acceptabel is, hoewel verder onderzoek deze belangrijke informatie — als een van de relevante indicatoren voor het meten van de manifestatiekracht — zou moeten staven.

Bij gebrek aan een grondige inhoudsanalyse, wordt hier het gedachtengoed van *Le Nouvel Europe Magazine* voorgesteld aan de hand van een overzicht van het januari-1981-nummer dat kan doorgaan voor een uitgave die qua vorm noch qua inhoud verschilt van andere maanden.

In het hoofdartikel op bladzijde 3 trekt hoofdredacteur Emile Lecerf van leer tegen de staatsinmenging in de economie, hetgeen « peut et doit, à bon droit, être considérée comme prébolchevique ». De recente moord van de Franse neo-marxistische filosoof Althusser op zijn vrouw, wijst er volgens de auteur op « où conduit ce culte frénétique de l'abstraction : ...

Cette négation de la réalité au nom d'une idéologie pourrait, chaque jour un peu plus, la vie politique et la vie quotidienne en Belgique ».

Op bladzijde 4 is er zoals steeds plaats voor de *Courrier*, ook wel genoemd « La voix de la majorité silencieuse ». Constanten in de aandacht van het actieve lezerspubliek, zijn de kritiek op « het gauchisme van de RTBF », en op het « wangedrag van de gastarbeiders ». Het merendeel van de brieven schrijvers komt uit het Brusselse.

Op bladzijde 5 verschijnt de rubriek *Lettre*, een soort « cursiefje » van « Baron Net ». Emile Lecerf zou zelf de auteur van dit stuk zijn.

Vooraf de laatste maanden is steeds een uitvoerig artikel gewijd aan mensen uit de showwereld, en meestal in de vorm van een uitgebreid interview. In het januari 1981-nummer kwam zo Thierry Le Luron aan de beurt, die zich specialiseert in imitaties van (meestal) politieke personaliteiten. Vanzelfsprekend wordt vooral ingegaan op de politieke inzichten van de geïnterviewde, die zich dan duidelijk uitspreekt in de zin van de overtuigingen die door NEM worden verspreid.

De econoom Henri Meerts publiceert regelmatig bijdragen waarin hij de ideeën van Milton Friedman als referentie gebruikt.

Steeds zeer uitgebreid is de rubriek *Dessous des Cartes*, dat de ondertitel draagt « Si vous ne vous occupez pas de politique, la politique s'occupe de vous ». Politieke faits-divers worden bijna-sarcastisch beproven. Daarbij worden vooral de regimes in Chili, Argentinië en Zuid-Afrika opgemeld. Feitjes uit het Belgische parlement worden aangehaald, dikwijls ter staving van de eigen opvattingen. Een goed voorbeeld daarvan is de « excellente intervention du sénateur Hilaire Lahaye » van de PVV die pleitte voor de snelle installatie van Amerikaanse kruisraketten op Belgisch grondgebied, en voor betere handelsrelaties met Zuid-Afrika. Meermaals wordt het RTBF-beleid aangeklaagd en als gauchistisch bestempeld.

Wat de binnenlandse politieke stellingnamen betreft viel ook op hoe ingehaakt wordt op de standpunten van de CEPIC-strekking binnen de PSC, bijvoorbeeld wat het stemrecht voor gastarbeiders betreft : « Au comité d'arrondissement de Bruxelles du PSC, à la suite de l'intervention du sénateur CEPIC, Daniël Noël De Burlin, la décision a été prise de se prononcer contre le droit de vote aux immigrés... Ainsi le PSC de Bruxelles s'écarte-t-il des positions irréalistes du PSC national, manipulé par les gauchistes de la démocratie chrétienne ».

In het Dossier worden doorgaans wijsgerige onderwerpen aangepakt. en daarbij moeten maatschappijfilosofen als Marx, Freud en Sartre het sterk ontgelden. Vooral in dergelijke bijdragen valt op hoe intens de Nouvelle Droite-ideeën in dit tijdschrift aanwezig zijn. In het januari-1981-exemplaar wordt zo « Mei '68 » onder de loep genomen : « ... Mai '68

avait commis un maximum de dégâts dans la pédiatrie. Le 'choléra contestataire' charrait une immense masse d'âneries, de chimères... et de dangers potentiels pour les enfants : de l'antipsychiatrie ».

Onder de titel L'histoire corrigée worden historische gebeurtenissen op een populair-wetenschappelijke wijze aangepakt, te vergelijken met de publicaties van Jo Gérard, en van Arthur De Bruyne, die een soortgelijke rubriek verzorgt in 't *Pallietekerke*.

Inzake buitenlandse berichtgeving verschijnt in het nummer dat hier besproken wordt onder meer een artikel uit een reeks van vijf, die zouden geschreven zijn door een lid van de elitecommando's van het Rhodesische leger. De auteur beschrijft ondermeer het werk van Belgische huurlingen in het Rhodesische leger. « Il y eut une dizaine de Belges, dont je fis partie. Sans fausse modestie, je peux affirmer que la plupart d'entre eux avaient gagné l'estime de leurs compagnons, et, plus particulièrement, Jef, Brugeois et ancien du VMO ». Op de machtsovername door Mugabe na de verkiezingen in 1980 heeft Frank Dupuis — een schuilnaam overigens — een eigen visie : « Une fois de plus, l'Occident a trahi sa parole. Mugabe, l'ancien terroriste arrivé au pouvoir avec les armes de Moscou et la complicité de Londres, essaie de garder les cadres étrangers de son armée mais très peu sont restés. Quand on s'est battu pour la Rhodésie blanche avec une solde de 250 dollars par mois, on ne peut servir un président noir qui retournera probablement une fois de plus sa veste. Nous étions des 'volontaires', pas des 'mercenaires' ».

De paar bladzijden Europe Jeunesse waarvan de Front de la Jeunesse-voorzitter de redactie verzorgde, verdwenen met het septembernummer-1980. Nochtans blijft NEM aandacht schenken aan deze groepering. In dit geval gebeurt dat naar aanleiding van « le drame de Laeken », namelijk de doodslag op een Noord-Afrikaan door een student die een leidende rol in het Front de la Jeunesse bekleedde. Na een uitvoerig overzicht van de berichtgeving terzake, meent Jacques Vanden Bemden dat de informatie over deze zaak systematisch vervormd wordt en dat meer specifiek door het optreden van Justitieminister Moureaux. « Trois Nord-Africains agissent une octogénaire chez elle, la torturent pour lui extorquer quelques milliers de francs d'économie. Avez-vous entendu M. Moureaux parler de racisme ? Moi, jamais. Le milieu nord-africain s'installe à Bruxelles. Il s'efforce de contrôler la prostitution, le trafic de la drogue, le racket ; des bandes de voyous nord-africains écument la capitale, son métro, des quartiers entiers. Parle-ton de racisme ? ».

Tenslotte kan over de publiciteit in het tijdschrift vermeld worden dat die vrij homogeen is. Overigens is *Le Nouvel Europe Magazine* « un des rares organes de presse à ne pas accepter n'importe quelle publicité. Par

respect pour nos lecteurs, par respect pour nos idées. Vous pouvez dès lors faire confiance à nos annonceurs.»

Twee advertenties trekken de aandacht: de volle pagina voor het tijdschrift *Le Moniteur de l'Indépendant*, en die voor de uitgeverij 3A-Diffusion. Meer uitgebreid adverteert deze firma onder andere in *Berkenkruis*, en daar wordt wél vermeld dat het om de verkoop van platen, cassetten en boeken met Nazi-propaganda gaat, waaronder «liederen, marsen en redevoeringen van de Hitlerjugend» en het maandblad *Der Adler* (van 1939 tot 1944) «van de beroemde en geduchte Luftwaffe».

Alle bijdragen in dit tijdschrift zijn ondertekend, maar in de meeste gevallen gaat het over schuilnamen. De meeste medewerkers werken wel als journalist voor een persagentschap of een tijdschrift. De hoofdredacteur is de enige full-time-medewerker van *Le Nouvel Europe Magazine*.

Gesteld mag worden dat deze uitgave sterk-integrerend werkt ten opzichte van de kleinere (uiterst-)rechtse groeperingen in het Brusselse. De vraag kan zelfs gesteld worden in hoeverre dat ook geldt voor buitenlandse gelijkgestemden, vermits NEM het enige Belgische tijdschrift van die politieke strekking is dat systematisch in het buitenland verdeeld wordt. Door de hoofdredacteur wordt trouwens prat gegaan op zijn vele binnen- en buitenlandse contacten, ook in Vlaanderen.

Tenslotte wordt er momenteel hard gewerkt aan de uitbouw van *Le Nouvel Europe France*, waarvan de eerste uitgave tegen einde 1981 zou moeten verschijnen.

B. *Het Front de la Jeunesse - Jongerenfront* (38).

Dikwijls in één adem genoemd met de Vlaamse Militanten Orde, is het Front de la Jeunesse (voortaan: FJ) een van die groeperingen die door een paar opvallende acties de weg naar de media hebben gevonden. Deze organisatie komt ook uitvoerig ter sprake in de hoger aangehaalde Parlementaire Onderzoekscommissie. Evenmin als voor de VMO wordt hier ingegaan op de recente gerechtelijke stappen die tegen beide groeperingen als geheel ondernomen worden. Zowel het tijdstip van redactie van deze bijdrage, als de delicateid van de betreffende informatie laten dat niet toe. Wel kan gesteld worden dat uit de loop van een dergelijk proces vooral veel geleerd kan worden omtrent voorkomen en structuur van dit soort groeperingen, naast een relativering van de informatie die tevoren zonder veel controle de ronde deed.

---

(38) Naast de bronnen die gebruikt werden voor de informatie over *Le Nouvel Europe Magazine*, waren volgende publicaties nuttig:

De Solidarist, Antwerpen, jaargangen 1977-1978.

Forces Nouvelles, Brussel, jaargang 1980.

J. CAPELLE, *op. cit.*, blz. 36-55.

In een vorige paragraaf werd reeds de ontstaangeschiedenis van het FJ geschetst. Van dan af tot een paar jaar geleden kende deze organisatie een sterke opgang, tot een maximum van een paar honderd leden over het ganse land in 1977. De teruggang — en dan vooral in Vlaanderen —, viel zowat samen met de geleidelijke verdwijning van de verschillende plaatselijke NEM-Clubs. De jongeren die daarin actief waren gingen in het Nederlandstalige landsgedeelte vooral over naar de Solidaristische Beweging en later dan naar Delta. Toch zouden er nog steeds kleine kernen van het FJ bestaan in Gent, Antwerpen, Kortrijk en Oostende. Deze groepjes manifesteren zich dan uitsluitend door sporadische schilderwerken. Momenteel zijn vooral de Luikse en de Brusselse kernen actief. Dat houdt in, een veertigtal militanten onder de leiding van Francis Dossogne en Daniël Gilson. Eerstgenoemde was tot voor kort hoofdredacteur van *Le Moniteur de l'Indépendant*, waarvan een ander FJ-militant, Michel Pensis, verantwoordelijk uitgever was. Dat tijdschrift hoort samen met de oprichting van Le Parti des Forces Nouvelles tot de nieuwe initiatieven van het FJ, in een poging de beweging een tweede adem te geven door een dubbele werking: enerzijds de iets oudere FJ-aanhangers groeperen in een politieke partij, en anderzijds een greep krijgen op ontevreden middenstanders en kleine zelfstandigen door in te spelen op latente poujadistische gevoelens. Sinds de zomer 1979 wordt het tijdschrift *Forces Nouvelles* uitgegeven. Een en ander zou slechts steunen op de inzet van een paar tientallen. Actieve steun van het niet-arme NEM is duidelijk aanwezig.

Wat het ideeëngoed van het FJ betreft, kan verwezen worden naar de inhoudsanalyse van het januari-1981-nummer van NEM in hogere paragraaf. De eigen publicaties van het Front beperken zich tot sloganeske artikels en oproepen voor manifestaties.

Het maandblad *Le Moniteur de l'Indépendant* bekleedt terzake een aparte plaats die verderop gesitueerd wordt.

Tenslotte kan vermeld worden dat medestanders van het FJ die niet als militant actief zijn doorgaans sceptisch doen omtrent de reële macht en invloed van dit soort groeperingen. Wel hoopt men dat hun acties zouden kunnen bijdragen tot een soort mentaliteitsverandering naar een « rechtse levensvisie » toe. Daarbij wordt meer dan eens expliciet verwezen naar het voorbeeld van de Franse Nouvelle Droite-groeperingen, waarmee trouwens goede relaties onderhouden worden.

Andere buitenlandse groeperingen waarmee contacten bestaan zijn Fuerza Nueva (Spanje), MSI (Italië), Parti des Forces Nouvelles (Frankrijk) en de overblijfselen van de ontbonden FANE (Frankrijk). Als bij de meeste andere dergelijke groeperingen bestaan die banden erin dat men

sporadisch op mekaars activiteiten aanwezig is, en dat er gemeenschappelijke persconferenties gehouden worden, en dat meestal in Brussel.

C. Diverse kleinere actiegroepen (39).

Op kleinere schaal, met een gelijkaardig-geïnspireerd gedachtengoed zijn nog af en toe actief :

Le Parti Européen, gesticht in 1972, kan rekenen op een vijftal militanten, en zo'n vijftig sympathisanten. Ze hebben nogal wat contact met de VMO. Hun leider is J.G. Borsu. Zij geven het onregelmatige tijdschrift *Vox Europae* uit en pretenderen relaties te hebben in Zwitserland, Duitsland en Rhodesië (tot in 1980).

De groep Occident uit Charleroi, van Luc Michel. Deze actiegroep bestaat slechts uit een paar personen.

Beide groeperingen verzorgden voor de FANE de berichtgeving en contacten vanuit België.

De Rex-beweging heeft zich na de tweede wereldoorlog onder verschillende vormen gehandhaafd. Het was steeds Jean-Robert Debbaudt die de verschillende Degrelle-nalatenschappen leidde. Dat waren ondermeer le Mouvement Rexiste, l'Action Rexiste en het Front Rexiste. Sinds 1958 geeft l'Action Rexiste een tijdschrift uit, *L'Europe réelle*. Regelmatig werkte Degrelle zelf vanuit Spanje aan die uitgave mee. Een van de steeds herhaalde stellingen is de bewering dat er geen jodenuitroeiing zou hebben plaatsgehad in de tweede wereldoorlog. Om een gelijkaardige uitlating in een « Brief aan de Paus » van Degrelle, die Debbaudt in 1979 publiceerde, werd laatstgenoemde bij verstek streng veroordeeld. Hij is immers uit België verdwenen en er wordt aangenomen dat zijn politieke activiteiten virtueel gestopt zijn.

In verschillende publicaties over dit soort groeperingen wordt ook de Action Fouronnaise, gesticht in 1977, van José Happart als extreemrechtse organisatie geduid.

De Mouvement Nationaliste Wallonie, van René Thirion, heeft met de VMO en de Parti Européen in een Europafront gezeten, maar over de eigen activiteiten is niet veel geweten.

De verschillende soorten (uiterst-)rechtse groeperingen kunnen moeilijk in een strikte typologie ondergebracht worden. Daarvoor zijn hun inspiratiebronnen en acties te uiteenlopend. Tegelijk verschilt zeer sterk de manier en mate van samenwerking in Vlaanderen ten opzichte van Wallonië en Brussel. In het Franstalige landsdeelte is er immers meer

---

(39) Deze gegevens komen uit verschillende persverslagen in de loop van 1980, maar werden vooral gehaald uit gesprekken met personen die in verwante groeperingen actief zijn.

sprake van twee duidelijk grotere groeperingen, terwijl in Vlaanderen getracht wordt verschillende evenwaardige groeperingen te bundelen, waarbij de algemene noemer van het Vlaams-Nationalisme een grote rol speelt.

D. *Een ander soort (uiterst-)rechts* (40).

Een totaal ander voorkomen van het zogenaamde « rechtse gedachtengoed » is het wanneer vooraanstaanden uit de politieke, economische en academische wereld zich groeperen in elitaire ontmoetingsclubs, waardoor op bepaalde ogenblikken informele machtscentra zouden kunnen ontstaan. Weerom stelt zich hier de vraag in hoeverre men dergelijke groeperingen kan en mag kwalificeren onder de noemer « (uiterst-)rechts ». Wel is hier steeds sprake van een uitgesproken anti-socialisme en anti-communisme. Bij de aangehaalde voorbeelden geldt eveneens een sterk bewustzijn van een Belgisch unitarisme, en het zijn vooral Franstaligen die er deel van uitmaken.

In zijn omvangrijke studie geeft Etienne Verhoeyen een uitvoerig overzicht van deze groeperingen zoals ze tot 1974 bestonden. Voor historische achtergronden dient uitdrukkelijk daarnaar verwezen. Op deze plaats wordt een overzicht gegeven van wat er in 1980 nog bestaat aan soortgelijke organisaties.

De Cercle des Nations, te Brussel, werd opgericht in 1969 ondermeer door François de Merode en Paul Vankerhoven. Laatstgenoemde is een vooraanstaande CEPIC-figuur, die in vast dienstverband voor deze Cercle werkt, en tegelijk aanwezig is in andere soortgelijke groeperingen. Door getuigen die hem goed kennen wordt hij beschreven als een zogenaamde « Chiracien », een persoon van een « droite modéré »-strekking. Als een van de weinige Belgen zou hij actief zijn in de World Anti-Communist League, een internationale organisatie die vooral de belangen behartigt van de huidige regimes in landen als Taïwan en Brazilië. De Cercle des Nations huisvest sinds een paar jaar de Koninklijke Belgische Automobiëclub. Het aantal ingeschreven leden zou een 1.200-tal zijn.

In het « Comité d'honneur » vallen de namen op van Luc Beyer de Ryke (Europees parlamentslid voor de PRL), Prof. Henri Brugmans (ere-rector van het Europa-college te Brugge, tevens medewerker aan het tijdschrift *Europa één federaal* van de Beweging voor de Verenigde Staten van Europa, voorgezeten door Walter Kunnen), Jo Gérard, Paul Vanden Boeynants, Paul Rohr (een naam die in verschillende gelijkaardige kringen wordt weergevonden), en gewezen minister Jacques Van Offelen. Hoewel ook

---

(40) Voor dit paragraaf werd vertrokken van het overzicht in E. VERHOEYEN, *op. cit.*, nrs. 642-643, 1974, blz. 1-40.

Actualisering gebeurde in gesprekken met bevoorrechte getuigen.

vooraanstaande niet-gelovigen deel uitmaken van deze Cercle, wordt de organisatie door insiders beschreven als dé ontmoetingsplaats voor « la droite catholique ».

De Cercle de Politique étrangère, gesticht in 1962, is veel minder actief. Paul Rohr en Jo Gérard ondermeer maken er deel van uit.

Een internationaal gelijkaardig uitgebouwd initiatief is het Centre Européen de Documentation et d'Information, door EVP-lid Otto van Habsburg in 1949 opgericht. 't Pallieterke-medewerker Arthur De Bruyne — tevens actief voor de reeds genoemde BVSE van Walter Kunnen —, werkt als historicus voor deze organisatie. Verder treffen we aan: Paul Vankerhoven, Nicolas de Kerckhove-d'Ousselgem — voormalig lid van het defensiekabinet van Paul Vanden Boeynants —, Jo Gérard, en anderen.

De Ligue Internationale de la Liberté, gesticht in 1967, zou nog steeds bestaan. Een paar namen: Paul Vankerhoven, Paul Delforge (PLP), François de Merode (ook aanwezig in de Cercle des Nations), Baron Kronacker, en Prof. Florent Peeters (zie ook bij Delta).

Een recenter gelijkaardig initiatief, en door belangrijke bevoorrechte getuigen beschouwd als werkend op dezelfde golflengte, is La Lettre Ouverte. Deze « werkgroep » staat onder de stimulerende leiding van Baudouin de Bus de Warnaffe, zoon van de oud-minister, en verder werken mee de Brusselse notaris André Belmans, Paul Staes (redacteur van *De Standaard*), en Dirk Veldeman (Belga-journalist). Het meest opmerkelijke aan dergelijke groepering is dat zulk initiatief enthousiast onthaald wordt in duidelijk uiterst-rechte kringen, als bijvoorbeeld de redactie van *Le Nouvel Europe Magazine*. Met het zogenaamde « noyauteringsfenomeen » dient natuurlijk rekening gehouden, maar dat doet niet af dat er in de meeste gevallen ook reële banden bestaan tussen soortgelijke werkgroepen en de reeds « gevestigde » (uiterst-)rechtse groeperingen.

E. Nieuwe tendenzen.

Twee belangrijke evoluties die de komende jaren bepalend zullen worden voor structuur en voorkomen van de (uiterst-)rechtse groeperingen in het Franstalige landsgedeelte, zijn nu reeds aan te duiden.

In de eerste plaats is er het naar mekaar toegroeien van de oudere, hier besproken groeperingen, en de recent opgerichte kleinere middenstandspartijen.

En ten tweede moet nogmaals geaccentueerd worden hoe zowel inhoudelijk als structureel de Franse Nouvelle Droite-groeperingen meer en meer hun invloed doen gelden.

Wat het eerste betreft: de opkomst van de UDTR-RAD-partij van kamerlid Robert Hendrick wordt de laatste maanden zowel informeel als formeel begeleid door *Le Nouvel Europe Magazine*.

Ondertussen heeft zich binnen deze politieke partij reeds een scheuring voorgedaan. De kleine Vigilance Solidariste Démocrate is gaan samenwerken met een PVV-afscheuring in het Tiense en het Leuvense, namelijk de Vlaamse Sociale Democraten. Met deze tandem werken nu ook vroegere leden van de Parti National Belge mee.

In dit kader kan het tijdschrift *Le Moniteur de l'Indépendant* aangehaald worden, waarvan tot voor kort FJ-leider Francis Dossogne hoofdredacteur was. Een en ander wordt gecoördineerd in nauw overleg met hoofdredacteur Emile Lecerf van *Le Nouvel Europe Magazine*. Overigens ziet deze man een eventuele « rechtse mentaliteitsverandering » vooral gebeuren vanuit de middenstandsbeweging.

Wat de tweede evolutie betreft : reeds werd gewezen op de vele persoonlijke vriendschapsrelaties tussen Alain De Benoist en leidende figuren in Belgische (uiterst-)rechtse groeperingen. Dat geldt voor Emile Lecerf, evenals voor George Hupin en Piet Thomissen die GRECE-Belgique leiden. Deze werkgroep geeft het tijdschrift *Pour une Renaissance européenne* uit. De Vlaamse tegenhanger Deltapers (zie hoger) van ex-Vlaamse Volkspartij-secretaris Luc Pauwels onderhoudt eveneens rechtstreekse contacten met leidinggevende figuren in de Franse Nouvelle Droite-beweging.

Los van die persoonlijke relaties, kan uit aandachtige lectuur van de vele uitgaven van de hier besproken groeperingen, opgemerkt worden hoe er opgekeken wordt naar het Franse voorbeeld. De tendens naar de-marginalisering vanuit de groeperingen zelf wordt op die wijze sterk versneld.

V. Ter besluit.

De eindredactie van deze bijdrage was nog maar nauwelijks afgesloten — einde maart 1981 —, of nieuwe feiten doken op om het bovenstaande te verduidelijken, relativeren, en vooral aanvullen.

Hoofdredacteur Jan Brans van het Vlaams Blok-tijdschrift *De Vlaams Nationalist* neemt ontslag en wordt opgevolgd door een « redactiesecretaris », Karel Maurissen. Op vrijdag 3 april 1981 worden een grote hoeveelheid druksels van Haro-origine in beslag genomen bij een huiszoeking door het parket in de drukkerij die zowel het Haro-bulletin als het VMO-tijdschrift *Alarm* drukt. De in de loop van deze tekst aangehaalde « actielijn » die van de VMO over Haro-Europawinkel en Voorpost tot de « propagandadienst » van het Vlaams Blok loopt, lijkt door de feiten te worden bevestigd.

Overigens stapelt de berichtgeving over deze problematiek in de massamedia zich de laatste maanden op, dat vooral naar aanleiding van de pro-

cessen die momenteel gevoerd worden tegen de Vlaamse Militantenorde en het Front de la Jeunesse.

In die zin heeft deze bijdrage slechts een globale situering willen zijn van de plaats van de zogenaamde (uiterst-)rechtse groeperingen in het Vlaamse en Belgische politieke veld. Niet zelden werden verdere inzichten afgeremd door een tekort aan relevante informatie, een onderzoeksprobleem dat waarschijnlijk met de verdergaande verborgen werking van heelwat dergelijke groeperingen zich de komende maanden nog ernstiger zal stellen. Inderdaad kan als minstens één dysfunctie van het wettelijk ingrijpen tegen een paar van de hier besproken groeperingen gelden, dat de neiging tot « ondergrondse werking » van deze groeperingen daardoor toeneemt. Anderzijds is reeds gewezen op de « legalisering » van de activiteiten van een paar onder hen, door zich te beroepen op de globale maatschappij-filosofie die zich vanuit Frankrijk aandient, en die kortweg la Nouvelle Droite geheten wordt. Deze dubbele werking zal waarschijnlijk het volgende jaar de werking van de meeste hier besproken groeperingen bepalen.

In hoeverre echter de invloed van deze denkbeelden, acties en formele initiatieven op de concrete maatschappelijke en politieke constellatie daadwerkelijk plaatsgrijpt blijft een open vraag die door meer dan beperkte, summier, overzichten van de werking van de betrokken groeperingen zou kunnen beantwoord worden.

Summary : Extreme right groupings in Belgium.

While a generally acknowledged definition of « right » and « extreme right » does not exist, an external definition was accepted, departing from what the most important authors accepted as being « right and extreme right wing groups » in Belgium.

In Flanders the most important ones situate themselves within the « Flemish Movement », although being a small part of this Movement. These groupings are classified into three categories: groups oriented towards the Flemish-Nationalistic past, students- and youth-organizations, and the recently activist groups.

In Brussels and Wallonia two initiatives delineate this political field: Le Nouvel Europe Magazine, a well distributed monthly magazine, and the Front de la Jeunesse, initially founded as the youth organization of the magazine.

The relevance of these rather small groups must be seen on two levels: that of the global Belgian political context, and on the level of the political Flemish Movement. To analyse strictly the amount of that influence needs more than a systematic review of the groupings that operate on this specific political field in Belgium last year.

